

Prošlo je 20 godina od epohalnoga govora Ivana Pavla II. na zagrebačkom Hipodromu. To se ne smije preskočiti. Jedna od mojih najvažnijih kolumni u Novome listu, pored onih koje su me u ljeto 1995. pretvorile u prvog novinara koji je opisao hrvatske zločine nakon "Oluje", bila je kolumna koju sam posvetio prvoj godišnjici apostolskog pohoda pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj u povodu proslave 900. obljetnice osnutka zagrebačke nadbiskupije, 10. i 11. rujna 1994.

Nemiri & nesanice

20 GODINA JEDNE PREVAŽNE METAFORE

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Written by Drago Pilsel

Monday, 15 September 2014 08:29

Iako sam želio istaknuti strašan skandal koji se tada dogodio na Kaptolu jer je katolički tjednik Glas Koncila, odlukom Ivana Miklenića, odlučio prešutjeti u potpunosti tu obljetnicu i cenzurirati Papu još jednom (te godine Glas Koncila se često bavio cenzurom, a i inače taj list je cenzorski uređen, pa je tako najprije cenzurirao Papino protivljenje akciji "Oluja", a onda je cenzurirao riječi kojima je zagrebački nadbiskup i kardinal Franjo Kuharić osudio nedjelja hrvatskih snaga, što je učinio 13. kolovoza 1995. tijekom polaganja kamena temeljca za obnovu od pobunjenih Srba do temelja srušene crkve svetog Vida u Okučanima), namjera mi je bila, kao i danas, istaknuti prevažne riječi Ivana Pavla II. u zračnoj luci Pleso, u zagrebačkoj katedrali i, napose, na zagrebačkom Hipodromu pred gotovo 700.000 vjernika.

Tada, 1995. , kao i danas, 20 godina nakon povijesnoga prvoga Papina posjeta Republici Hrvatskoj želio sam podcrtati nekoliko temeljnih misli: da je Ivan Pavao II. bio antimilitaristički, to jest u potpunosti mirotvorno nastrojen, da je Hrvatsku nekoliko puta smjestio na Balkan, da je upozorio na opasnost nacionalističkih pretjerivanja, pa tako ni jednom nije koristio klerofašističku sintagmu "Crkva u Hrvata" te da je naredio Katoličkoj crkvi, "Crkvi Božjoj koja je u Hrvatskoj", kako ju je nazvao čim je sletio na Pleso, da se pozabavi hitnim zadatkom pomirenja s braćom Srbima i s braćom muslimanima i, shodno tome, ekumenskim dijalogom sa svim ostalim kršćanskim crkvama.

Na Plesu je, 10. rujna, uzvraćajući riječima kojima mu je Franjo Tuđman iskazao dobrodošlicu, već odmah na početku govora prvi puta jasno rekao gdje se to Hrvatska nalazi: "Sveta stolica nastavlja upotrebljavati sva raspoloživa sredstva za nadvladavanje postojećih napetosti i za ponovnu uspostavu pravednosti i mira na Balkanu."

I odmah je prešao na bitno: "Nužno je promicati kulturu mira, nadahnutu osjećajima tolerancije i univerzalne solidarnosti. Ta kultura ne odbacuje zdravi patriotizam, ali ga drži daleko od nacionalističkih pretjerivanja i isključivosti. Ta je kultura sposobna odgojiti velike i plemenite duhove koji su svjesni da se rane proizvedene mržnjom ne liječe zlopamćenjem, nego upravo terapijom strpljivosti i balzamom praštanja: oprostjenja koje treba tražiti i pružati poniznom i plemenitom velikodušjem. Bez te kulture mira, rat uvijek vreba iz zasjede, i tinja također pod pepelom lomljivih primirja. Kršćanskom nadom želim upravo upotrijebiti ovu svečanu priliku da uzdignem svoj ožalošćeni vapaj (apel): neka napokon zamukne govor oružja i neka se srca otvore oduševljenom zadatku izgradnje mira!"

Papa Ivan Pavao II. biva prešućen u Glasu Koncila i 20 godina nakon tih epohalnih dana i govora jer ne paše furioznim nacionalistima s Kaptola 8, kao što im nije odgovaralo 1995.,

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Written by Drago Pilsel

Monday, 15 September 2014 08:29

---

nakon "Oluje" kada su bestijalno slavili "neviđenu humanost ratovanja", da se čuje kako je prioritet bio i ostao djelovati "u svjetlu evanđeoskih vrijednosti, na izgradnji tolerantnog, pravednog, složnog i solidarnog društva" i da se to tiče svih građana "bez razlikovanja po jeziku, religijskim baštinama i nacionalnim osjećajima" te "osobito Crkvi Božjoj koja je u Hrvatskoj".

Dakle, još jednom, za papu Ivana Pavla II. ne postoji "Crkva u Hrvata", već samo univerzalna Kristova crkva, a to bi danas bila Crkva u kojoj su, kao Božja djeca i Isusova braća Josip Bozanić i Porfirije Perić, u kojoj bi trebali biti sve ljubljence i ljubljenci pravde i mira, da, i taj nesretni Vlado Košić, moja malenkost i mnogi drugi. Nije Papi slučajno izletilo to da je Hrvatska na Balkanu; on će to kazati još ravno 8 puta: jednom na susretu sa svećenicima, redovnicima i redovnicama te bogoslovima u večernjoj molitvi u zagrebačkoj katedrali, a sutradan, 11. rujna, još 7 puta tijekom propovijedi koje se Glas Koncila ne želi prisjetiti jer bi je onda trebalo analizirati, a iz toga izvući odgovarajuće zaključke. Neće oni? Ne brinite, hoću ja!

Osim toga, kako bi se Glas Koncila bavio tim zadaćama, kada se u intervjuu s apostolskim nuncijem u Njemačkoj, nadbiskupom Nikolom Eterovićem, koji kaže da je Papi sugerirao što reći na zagrebačkom Hipodromu, pa se time, kao, GK podsjeća na važnu obljetnicu, koristi jezik koji su rabile ustaše, pa će tako napisati "Otče", a ne "Oče" ili "Otca" umjesto "Oca"?

Svaki puta iznova je Papa pozivao sve da se krene u hitan zadatak pomirenja i bratskog zagrljaja, u prvom redu s onima koji su nametnuli i izazvali rat. U propovijedi Ivan Pavao II. na Večernjoj u zagrebačkoj katedrali je rekao: "Pred vama je, predragi svećenici i redovnici, težak zadatak: pomiriti ljude s Bogom i čovjeka sa čovjekom. To je vaša hitna dužnost, poglavito u sadašnjem teškom povijesnom trenutku, kada je ovaj apsurdni i surovi rat opustošio balkanske zemlje, okomivši se i na vašu domovinu, iskopavši ponor mržnje koji samo Evanđelje može nadvladati."

Pa onda i ovo: "Neka vaš narod smogne snage da oprost i, kad je potrebno, da traži oprost. Za to je potrebna poniznost i otvorenost duše, ljubav prema istini i traženje pravoga mira. Vama, apostolima i svjedocima oprosta i pomirenja, povjeravam tu tešku ali neizbježnu zadaću. Neka iz vaših riječi i iz vašega ponašanja uvijek zrači jasno uvjerenje da su svi ljudi, pripali oni bilo kojem narodu ili etničkoj grupi, sinovi istog Oca koji je na nebesima. Bez obzira na sadašnje teške prilike, u toj perspektivi treba vidjeti i ekumenski dijalog koji je toliko na srcu vama i vašim Pastirima. Vjerni zapovijedi Gospodina, nemojte sustati na tom putu."

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Written by Drago Pilsel

Monday, 15 September 2014 08:29

Ali, da, to je ono što se prešućuje, prešućuje se da su Glas Koncila i ostali nacionalisti palili i žarili, ubijali i proganjali (da, naravno, Glas Koncila je u tome bio i ostao suučesnik jer je poticao na zločin grijehom nečinjenja onih zadataka koje je Papa zadao godinu dana ranije!), dok je Ivan Pavao II. u Vatikanu, žalostan i bijesan, pamtio kako je Hrvatima rekao: "Volite braću Srbe". A rekao je to ovako: u propovijedi na euharistijskom slavlju na zagrebačkom Hipodromu najprije je stao tumačiti našu drevnu i slavnu povijest, naročito nakon plodova djelovanja dvojice slavenskih apostola, Ćirila i Metoda, koji su "doista značajno utjecali na vjerski i kulturni razvoj cijelog Balkanskog poluotoka".

Glas Koncila ne želi da se pamte ključne rečenice Papina govora jer te rečenice obvezuju: "Sva ta povijest milosti postaje danas za sve poticaj da razmišljate o sadašnjosti i poziv da izgrađujete budućnost koja je pred vama", rekao je Papa i onda je uslijedio šok: "Sadašnje tragične podjele i napetosti ne smiju biti uzrokom zaborava da mnogi elementi ujedinjuju narode koji su danas u ratu. I zato je hitno i nužno sakupiti sve ono što ujedinjuje - a to nije malo - i time graditi nove perspektive bratske solidarnosti. Mir na Balkanu - to posebno želim istaći u ovom trenutku patnje - nije utopija!" Bio sam tamo i gotovo da mogu pamtit i škrgut zubima Franje Tuđmana kada je Ivan Pavao II. rekao i ovo: "Dapače, mir se nameće kao perspektiva povijesnog realizma!"

"Narodi ovih krajeva međusobno su se kroz stoljeća prihvaćali, ostvarivali su mnogovrsne razmjene u području umjetnosti, jezika, pisma, kulturnoga narodnog blaga. Zar nije zajedničko bogatstvo i tradicija vjerske snošljivosti, koja se održala kroz gotovo jedno tisućljeće, pa i kroz vrlo tamna razdoblja povijesti? Ne, ne može se vjeri pripisivati fenomen nacionalističkih netrpeljivosti koje haraju ovim krajevima! To vrijedi ne samo za kršćane različitih crkvenih pripadnosti, koje Bog danas poziva na posebno zalaganje da se postigne puno zajedništvo, nego i za vjernike drugih vjeroispovijesti, posebno za muslimane, koji su znakovito prisutni na Balkanu. Svi su oni pozvani ostvariti civiliziran suživot, u međusobnom poštovanju."

Ne, neću i ne smijem prepričavati onaj gromoglasni poziv. Neka riječi govore same za sebe:

"Ti, Zagrebačka Crkvo, koja danas slaviš 900 godina milosti Gospodnje, pozvana si, zajedno s drugim Crkvama u Hrvatskoj, da budeš apostol obnovljene sloge. Ne podsjeća li nas Koncil, da je Crkva 'sakrament' ne samo prisnog jedinstva s Bogom, nego i jedinstva cijelog ljudskog roda? (usp. Lumen gentium, 1). U ovim krajevima danas stavljenim na toliku kušnju, vjera mora ponovno postati snaga koja ujedinjuje i daje dobre plodove, poput rijeka koje protječu ovim zemljama. Kao Sava, koja izvire u Sloveniji, protječe vašom domovinom, nastavlja uz hrvatsku i bosansko-hercegovačku granicu te u Srbiji utječe u Dunav. Dunav je druga velika rijeka koja povezuje hrvatsku i srpsku zemlju s velikim zemljama Istočne, Centralne i Zapadne Europe. Te

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Written by Drago Pilsel

Monday, 15 September 2014 08:29

---

dvije rijeke se susreću, isto kao što su pozvani na susret i razni narodi koje one povezuju. To posebno moraju ostvariti dvije kršćanske Crkve, Istočna i Zapadna, koje upravo u tim krajevima oduvijek žive zajedno. U toj metafori rijeka, možemo skoro zapaziti tragove puta kojim Bog od vas traži da kročite u ovom teškom povijesnom trenutku."

Taj put "jedinstva i mira", da, gospodo s Kaptola 8 te svih drugih crkvenih adresa, taj put bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti, reče Papa, "nitko ne smije izbjegavati". To je put i za nas antifašiste. Oh, da, ne zaboravite to, Karol Wojtyła je bio antifašist. I to, kaže Papa, nije imperativ samo vjere, već prije svega razbora, koji prethodi vjeri: "Nije li povijest stvorila tisuće neraskidivih veza među vašim narodima? Vaši jezici, iako različiti, nisu li među sobom tako bliski da se međusobno sporazumijevate i razumijete više nego je to slučaj u ostalim dijelovima Europe? I sam zemljopisni položaj balkanskih zemalja nameće se kao graditelj mira, jer su te zemlje obavezan prolaz između Bliskog istoka i Srednje Europe. Upravo zbog toga u prošlim je stoljećima ovdje cvjetala trgovina, razmjena raznih dobara i poduzetništva, i to sva na dobrobit i blagostanje svih. U toj perspektivi nalazi se i budućnost Balkanskog poluotoka.

U suradnji i solidarnosti narodi Balkanskog poluotoka moći će se suočiti s mnogim problemima i riješiti ih. Napredak i dobro naroda na Balkanu imaju samo jedno ime: mir! Bez obzira na ljudske račune, na taj hitan zadatak ti, Zagrebačka Crkvo i Crkvo u cijeloj Hrvatskoj, pozvana si jednim kategoričkim moralnim imperativom. Imperativom koji se neodoljivo pojavljuje u svakoj vjerničkoj savjesti, svaki put kada usne izgovore molitvu 'Oče naš'. Tim nas je riječima Krist učio kako se trebamo obraćati Bogu. 'Oče', riječ slatka, ali i vrlo zahtjevna!

Ako nam je dakle Bog Otac, onda svi mi jesmo i moramo biti braća. Prije svih razlika, prije svakog pripadništva, prije svake nacionalnosti, postoji duboko temeljno jedinstvo koje ujedinjuje svako ljudsko stvorenje. Mi kršćani, pozvani smo da to jedinstvo svjedočimo posebnom snagom i odgovornošću. Zar ne bi bila nedopustiva dvoličnost ponavljati 'Oče naš', dok se gaje osjećaji srdžbe i zavisti, ili čak namjere nasilja i osvete? 'Oče naš' uistinu sadrži u srži određeni nacrt društva, koje ne samo da isključuje svako nasilje, nego se u svakom svom vidu izgrađuje prema načelima bratske solidarnosti. Radi se o društvu, shvaćenom kao jedna velika obitelj, u kojem se pojedinci i grupe osjećaju, bez ikakve diskriminacije, poštovani i voljeni. Vrijeme je da Zagrebačka crkva kao i cijela Crkva u Hrvatskoj, postane promicateljica međusobnog oproštenja i pomirenja."

Tako reče Ivan Pavao II., sveti, treba dodati, jer tako vole da se kaže ovi iz Glasa Koncila. Ali, ne, ne može Ivan Pavao II. danas progovoriti kao prije 20 godina jer gdje će onda bratija s negacionizmom holokausta? Gdje će kaptolaši sakriti ismijavanje žrtava jasenovačkog logora smrti? Gdje će sisački biskup Vlado Košić pospremiti svoju srdžbu i bijes spram ćirilice, te –

Je li papa Ivan Pavao II., koji je bio antifašist, u Zagrebu ostavio poruku i nama, antifašistima?

Written by Drago Pilsel

Monday, 15 September 2014 08:29

---

kako ju je nazvao u Udbini 30. kolovoza – "sotonske zamke" koja Hrvate u Vukovaru pretvara u žrtve, ne 1991., već danas, ravnima onima posljednjih kršćana u Iraku?

"Tražiti oprost i sam oprostiti: tako bi mogla biti sažeta zadaća koja je pred svima, ukoliko se žele postaviti čvrste pretpostavke za postizanje istinskog i trajnog mira." Zašto o ovome nema riječi u Glasu Koncila? Zato što je to list licemjerja kao što je licemjer i izdavač toga lista, zagrebački nadbiskup i kardinal Josip Bozanić, koji je u nedjelju 14. rujna u Mariji Bistrici rekao ovo: "Žao nam je što se u lutanjima, poigravanjima najvećim vrijednostima naroda snažnije ne čuje glas hrvatskih intelektualaca, ljudi kojima bi prvima trebalo biti stalo do dobra domovine. Teško je reći je li u pitanju popuštanje pred mentalitetom koji se širi u našoj javnosti snagom nadziranih i neslobodnih medija ili pak bojazan da se ne bude izvrnut ruglu; ili je posrijedi puka nebriga, odnosno prihvaćanje prostrtoga stola u zemlji ropstva."

Bozaniću smeta navodna šutnja intelektualaca?! Pa on je najveći šutljivac i mutikaša. On, koji cenzurira svetog Ivana Pavla II.; on, koji neće istinski ekumenizam; on, koji dopušta govor mržnje u Glasu Koncila; on, koji se smije ubijenima u Jasenovcu; on, koji izmišlja nekakve svoje crkve: "Crkvu u Hrvata", pak i "Stepinčevsku crkvu"; on, koji od 1997., izbjegava medije i nema petlje odgovoriti ni na najjednostavnija novinarska pitanja; on, koji se utaborio iza visokih bedema, rešetaka i kamera, kao da je mafijaš na Siciliji; on, koji ne pamti kada je posljednji puta iskoristio javni prijevoz; on, koji se drži kao princ, premda mu je papa Franjo rekao da se ne smije tako ponašati; on, koji bi novom "Olujom" potjerao "komunjare"; on, kojem se živo fućka za rastuću nacionalističku netrpeljivost – ta i sam je plaća, pokriva, promovira i supotpisuje; on, koji je pokazao da nije spreman žrtvovati se za bližnje ni za domovinu. Eh, da, zbog toga svega treba prešutjeti govore Ivana Pavla II. u Zagrebu 1994. Treba izbjeći analize i treba se kao vrag tamjana bojati zaključaka. Ali ne šutimo svi kao Bozanić.

Stoga, zaključno, teološko mjesto hrvatske političke teologije i svake moralne teologije političkog života, locus theologicus hrvatske suvremene teologije bit će – ako se želi biti u "znaku vremena" – hrvatska "nacionalna stvarnost", rastavljena i podložena evanđeoskoj ideji, tj. Crkvi u prolazu svijetom. Istina, dosta se zakasnilo; kad su se još nedavno širile Katoličkom crkvom u Hrvatskoj i na hrvatskom govornom području (što nije mimoišlo ni neke druge crkvene zajednice kao što je SPC) grozne poruke, usmeno i pismeno, da je "prvo biti Hrvat, a potom katolik", nitko se (ili malo tko) tomu nije odupro; iako su se pomiješali osnovni katekizamski pojmovi negirajući srž kršćanske vjere – ljubav prema svakom stvorenju. Nove generacije hrvatskih katolika i ostalih kršćana morat će biti drugačije odgojene: skladno, tolerantno i s puno više povjerenja u Kristovo poslanje.